

Fat-shaming w polskiej medycynie

Każdy lekarz spotyka się w swojej praktyce z pacjentami chorymi na otyłość, której zwykle towarzyszy wiele innych chorób, m.in. zaburzenia hormonalne, depresja, bezdech senny, choroba niedokrwienna, nadciśnienie, cukrzyca typu 2, stłuszczenie wątroby... Nie wszyscy lekarze informują jednak pacjentów o tym, że otyłość to także choroba, którą trzeba leczyć i można to robić skutecznie.

Dr Aleksandra Mojowska

– *Otyłość wydaje się prosta w diagnozie – pacjent wchodzi do gabinetu i już widzimy, na co choruje. Diagnoza postawiona, przechodzimy do leczenia – pacjent musi schudnąć, to w końcu jego wina, że choruje. A leczenie jest proste – więcej ruchu, mniej jedzenia. Tylko jakoś nieskuteczna ta nasza terapia – najwyraźniej pacjent nie zastosował się do zaleceń – tymi słowami dr Aleksandra Mojowska starała się zainteresować członków społeczności GUMed tematem opieki nad pacjentem chorującym na otyłość. – Pacjent chorujący na otyłość mierzy się nie tylko z chorobą otyłości i jej powikłaniami, ale też licznymi uprzedzeniami i stereotypami narosłymi wokół tego schorzenia i metod jego leczenia. Dodatkowo pacjent wydaje się być „winny” swojej chorobie. Skoro jest wina, musi być i kara, a jest nią w polskiej medycynie fat-shaming – dopowiadała.*

Dr Aleksandra Mojowska – specjalistka chirurgii ogólnej, chirurgka bariatryczna, inicjatorka powołania i członkini

Osoby chore na otyłość doświadczają w placówkach medycznych dyskryminacji i stygmatyzacji. 75% to uprzedzenia ukryte, a 67% uprzedzenia jawne – werbalne*.

* Stanford FC, Johnson ED, Claridy MD, Earle RL, Kaplan LM. The Role of Obesity Training in Medical School and Residency on Bariatric Surgery Knowledge in Primary Care Physicians. *Int J Family Med.* 2015;3;1-8. DOI: [10.1155/2015/841249](https://doi.org/10.1155/2015/841249)

REKOMENDOWANE WYPOWIEDZI NEUTRALNE:

- osoba chora na otyłość;
- redukcja masy ciała, redukcja tkanki tłuszczowej;
- choruje Pan/i na otyłość, to groźna choroba;
- otyłość należy leczyć, czy chciałby/ałaby Pan/i podjąć się leczenia?;
- dla skutecznego leczenia potrzebna jest moja i Pana/i współpraca;
- nie mamy sprzętu dostosowanego do Pana/i masy ciała, dlatego proponuję...;
- ponieważ potrzebuje Pan/i specjalistycznego leczenia, kieruję Pana/nią do...

DOBRE PRAKTYKI:

- pamiętaj, że otyłość to choroba, a nie tylko styl życia;
- rozmawiając z pacjentem, spróbuj zrozumieć jego sytuację – pacjent to nie przypadek medyczny, ale człowiek zwracający się o pomoc;
- podczas rozmowy z pacjentem unikaj złośliwych i poniżających komentarzy związanych z jego wyglądem;
- nie komentuj kondycji ruchowej chorego oraz innych objawów otyłości;
- nie lituj się nad pacjentem – on potrzebuje fachowego wsparcia;
- rozmawiaj o otyłości, używając profesjonalnych, ale zrozumiałych określeń;
- przeprowadzając wywiad, zapytaj, czy pacjent choruje na otyłość;
- właściwie określ stopień otyłości oraz jej pierwotną przyczynę;
- wyjaśnij pacjentowi zdrowotne konsekwencje choroby i zaproponuj mu właściwe postępowanie;
- przypomnij pacjentowi, że może być przy nim obecna bliska osoba, co jest szczególnie istotne w przypadku zaleceń wymagających zmiany nawyków żywieniowych;
- jeżeli nie posiadasz wystarczających możliwości diagnostycznych, wskaż pacjentowi miejsce, gdzie otrzyma pomoc (odmowa leczenia bez wskazania innego miejsca może być naruszeniem prawa);
- reaguj, jeżeli jesteś świadkiem dyskryminacji pacjenta chorego na otyłość przez inne osoby.

Zespołu ds. przeciwdziałania dyskryminacji osób chorych na otyłość przy Rzeczniku Praw Pacjenta poprowadziła 15 marca na platformie Zoom wykład poświęcony *fat-shamingowi*. Prelegentką przyjęła zaproszenie SKN Komunikacji Medycznej, którego opiekunem jest **dr Krzysztof Sobczak** z Zakładu Socjologii Medycyny i Patologii Społecznej, włączając się tym samym w działania prorównościowe w ramach Kampanii *Różni i Równi*. Webinarium moderowała **Olivia Lenkiewicz** – studentka IV roku kierunku lekarskiego.

Ze wspólnych badań prowadzonych przez Rzecznika Praw Pacjenta, Fundację Osób Chorych na Otyłość OD-WAGA oraz Zakład Socjologii Medycyny i Patologii Społecznej GUMed wynika, że dyskryminacja osób z otyłością jest w Polsce zjawiskiem powszechnym (odpowiedziało tak 9 na 10 badanych). Najbardziej zaskakującym wynikiem badań jest to, że pacjenci chorujący na otyłość wskazali na instytucje medyczne jako miejsca, gdzie najczęściej doświadczają niesprawiedliwego, krzywdzącego traktowania, jak np.:

- odmowy udzielenia świadczenia;
- odmowy zbadania lub leczenia „dopóki pacjent nie schudnie”;
- poniżającego traktowania;
- braku odpowiedniego sprzętu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji oraz karettek;

- poniżających komentarzy;
- niewerbalnych poniżających przekazów (ironiczne uśmiechy, grymasy twarzy).

Rangę problemu pokazują także wyniki badania opinii personelu medycznego nt. kontaktu z chorymi na otyłość. 90% badanych twierdzi, że otyłość jest spowodowana niezdrową dietą i brakiem wysiłku fizycznego, połowa badanych uważa, że jest wynikiem zaniedbania, 60% zarzuca osobom otyłym, że lekceważą zalecenia medyczne, a 30%, że nie dbają o swoją higienę.

Dr Aleksandra Mojowska podkreślała w swoim wykładzie fakt, że pracownik opieki medycznej, a szczególnie lekarz nie powinien mieć uprzedzeń, gdyż posiada wiedzę opartą na dowodach. Zwróciła też uwagę na fundamentalne w zawodach medycznych poszanowanie godności, intymności i szacunku do pacjenta, niezależnie od jego choroby, stanu świadomości, pozycji społecznej, poglądów, religii, narodowości, płci czy wieku. ■

oprac. **MAŁGORZATA OMILIAN-MUCHARSKA**
Redaktorka naczelna „Gazety GUMed”

fot. archiwum prywatne

Zapraszamy na kolejne webinarium

O DYSKRYMINACJI OSÓB CHORYCH NA OTYŁOŚĆ W OPIECE ZDROWOTNEJ

Magdalena Gajda jest społeczną rzeczniczką praw osób chorych na otyłość, członkinią założycielką European Coalition for People Living with Obesity, członkinią Zespołu ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji Osób Chorych na Otyłość przy Rzeczniku Praw Pacjenta, jedyną Polką ze światową nagrodą *LIVE ON. GIVE ON Bakken Invitation Award* przyznawaną za działania społeczne. Jest także dziennikarką medyczną i społeczną, specjalistką PR, CSR, komunikacji społecznej i storytellingu,

19 kwietnia | godz. 17:00

Spotkanie poprowadzi
Magdalena Gajda

podcasterką – współautorką i współprowadzącą cykl podcastów *JEST GRUBO – Rozmowy o życiu osób z większą masą ciała*. Prywatnie choruje na otyłość od dzieciństwa, jest po 2 operacjach bariatrycznych, obecnie w fazie remisji choroby; waga wyjściowa: 152 kg, waga obecna: 58 kg.

Informacja o dostępie do webinarium pojawi się na profilu facebookowym [@SKN Komunikacji Medycznej](#).